

RU 11.5 Riktlinjer för hållbar upphandling inom Region Uppsala

Bakgrund och omfattning

Region Uppsala är certifierat enligt ISO 14001 och arbetar systematiskt med miljöfrågor. Detta görs i enlighet med gällande program för miljö och hållbarhet för Region Uppsala. I arbetet ingår miljöhänsyn vid upphandling som ett prioriterat område, då en stor del av Region Uppsalas miljöpåverkan är kopplad till de varor, tjänster och byggentreprenader som nyttjas inom Region Uppsala. Region Uppsalas inköp och upphandling har också påverkan på mänskliga rättigheter, arbetares rättigheter, miljö och affärsetik i leveranskedjan.

Region Uppsalas negativa påverkan kan minskas genom att:

- Region Uppsala ställer miljökrav vid upphandling
- leverantörer stimuleras till att utveckla mer miljöanpassade varor och tjänster i och med att miljökrav ställs
- Region Uppsala använder Uppförandekod för leverantörer vid upphandlingar.

Arbetssätt och ansvar

Nedan presenteras ansvarsfördelningen mellan Miljöenheten och upphandlande verksamhet vid upphandlingar¹.

Upphandlande verksamhet ska:

- se till att krav enligt dessa riktlinjer ställs vid upphandlingar
- kontakta Miljöenheten i god tid vid prioriterade upphandlingar
- utvärdera ställda krav vid upphandlingar som inte räknas som prioriterade (vid behov rådfrågas Miljöenheten)
- kontakta Miljöenheten vid uppföljningar av ställda krav i upphandlingar om inte uppföljning görs av annan verksamhet
- ge information till Region Uppsalas verksamheter om att krav ska ställas då en prioriterad upphandling planeras.

Miljöenheten ska:

- bedöma vilka upphandlingar som ska räknas som prioriterade
- utarbeta krav och delta i arbetsgrupper vid prioriterade upphandlingar
- granska och utvärdera krav i anbud vid prioriterade upphandlingar

¹ För upphandlingar vid Varuförsörjningen beskrivs ansvarsfördelningen i Riktlinjer för hållbar upphandling vid Varuförsörjningen, se www.varuforsorjningen.se

- vid behov vara ett stöd till upphandlare i miljöfrågor samt sociala frågor
- bistå upphandlande verksamhet med att följa upp ställda krav

Riktlinjer

Generella principer

Vid upphandling ska nedanstående generella principer beaktas när kravspecifikationer utformas:

Miljöbalkens allmänna hänsynsregler ska tillämpas:

- Försiktighetsprincipen, se Miljöbalken (1998:808)
- Produktvalsprincipen (utbytesprincipen), se Miljöbalken (1998:808)
- BAT-principen (bästa möjliga teknik), se Miljöbalken (1998:808)
- Skälighetsprincipen, se Miljöbalken (1998:808)
- Hushållningsprincipen, se Miljöbalken (1998:808)

I de fall nationella upphandlingskriterier från Upphandlingsmyndigheten och Nationella kansliet för hållbar upphandling finns för aktuell upphandling ska dessa beaktas.

Uppförandekod för leverantörer ska användas vid alla upphandlingar².

Resurshushållning

Utrustning, produkter och material som minskar resursförbrukningen i hela livscykeln, inklusive produktion, användning och sluthantering, ska prioriteras. Detta innefattar t.ex. energiförbrukning, vattenförbrukning och koldioxidutsläpp.

Innehåll i produkter

Varor, utrustning och tillhörande förbrukningsvaror bör inte upphandlas om de innehåller:

- allergiframkallande ämnen
- reproduktionstoxiska ämnen
- miljöfarlighetsklassificerade ämnen³
- cancerframkallande ämnen
- mutagena ämnen
- hormonstörande ämnen
- ämnen som ingår på Region Uppsala avvecklingslista för kemikalier⁴
- parfym
- miljöfarliga batterier

Produkter eller utrustningar som kräver produkter innehållande silver eller övriga ämnen med antimikrobiell effekt ska upphandlas mycket restriktivt och endast då klara medicinska indikatorer föreligger. Silver i nanopartikelform ska helt undvikas.

² Beslut om Riktlinje för upphandling taget av landstingsstyrelsen 2015-02-03, Dnr UPPH2012-0066

³ Med miljöfarlighetsklassificerade ämnen avses ämnen som är bioackumulerbara, svårnedbrytbara och/eller giftiga för vattenlevande organismer

⁴ För upphandlingar vid Varuförsörjningen ska hänsyn tas till avvecklingslistor för kemikalier från samtliga landsting/Regioner som är anslutna till Varuförsörjningen.

Produkter som innehåller genmodifierade råvaror där andelen överstiger 0,9 % eller lägre tröskelvärden fastställda enligt direktiv 2001/18/EG artikel 30.2 ska inte upphandlas.

Prioriterade upphandlingar

Regioninköp och upphandling, Fastighet och service och Miljöenheten ska regelbundet gå igenom upphandlingar inom Region Uppsala för att bedöma om upphandlingen i fråga ska ges prioritet eller inte. Nedanstående upphandlingar bedöms vanligtvis som prioriterade. I osäkra fall kontaktas alltid Miljöenheten för en slutgiltig bedömning.

Miljöprioriterade upphandlingar⁵

Följande kategorier i LfUs kategoriträd⁶ är vanligtvis prioriterade utifrån miljöaspekter som berör upphandlingsobjektet:

Övergripande material och tjänster

- **1.1 Finansiella tjänster**
Exempel på upphandlingar: Pensionstjänster
- **1.3 Kommunikation**
Exempel på upphandlingar: Reklamartiklar, trycksaker, tryckeritjänster, Skyltar
- **1.5 Övergripande material**
Exempel på upphandlingar: Kontorsmaterial, leksaker, konstnärsmaterial
- **1.8 Resor**
Exempel på upphandlingar: Hotell, resebyrå, korttidshyra bil, hyrbilar, konferenser och möten

Fastighet

- **2.1 Bygg och fastighet**
Exempel på upphandlingar: Byggtreprenader, Bygg- och anläggningsmaterial, Hyra och köp av fastighet
- **2.2 Energi**
Exempel på upphandlingar: Fjärrvärme/kyla, vatten och avlopp, elektricitet
- **2.4 Köksutrustning**
Exempel på upphandlingar: Vitvaror

IT och kommunikation

- **3.3 IT-Teknisk plattform**
Exempel på upphandlingar: Servrar

⁵ Varuförsörjningen ansvarar för upphandling av förbrukningsartiklar av engångskaraktär till vården och tandvården. Region Uppsala kan beröras vid upphandling av utrustning som kräver dessa förbrukningsartiklar.

⁶ Ledningsnätverket för regionernas Upphandling (LfU) har ett gemensamt kategoriträd för samtliga regioners inköpskategorier. Kategoriträdet ska leda till att utveckla det strategiska inköpsarbetet samt utöka möjligheten till att göra benchmarking mellan regionerna.

- **3.4 IT-Arbeitsplats**

Exempel på upphandlingar: IT-partner, datorer, skärmar, skrivare, kopiatorer, toner, leasing och service av skrivare/kopiatorer

Fordon

- **4.2 Drivmedel**

Exempel på upphandlingar: Drivmedel

- **4.4 Fordonsunderhåll**

Exempel på upphandlingar: Däckverkstad, verkstad

- **4.5 Lastbilar**

Exempel på upphandlingar: Köp av lastbilar

- **4.7 Personbilar**

Exempel på upphandlingar: Köp av personbil (verksamhetsbilar) ej hyrbilar

- **4.9 Utryckningsfordon**

Exempel på upphandlingar: Köp av ambulans

Transporter

- **5.1 Drift av kollektivtrafik**

Exempel på upphandlingar: Bussoperatörer

- **5.2 Logistik och transport**

Exempel på upphandlingar: Lager- och logistiktjänster, frakt, bud- och småtransport

- **5.3 Persontransporter**

Exempel på upphandlingar: Färdtjänst, Sjukresor, Transport av avlidna

Facility Management

- **6.1 Avfallshantering**

Exempel på upphandlingar: Upphämtning av avfall o återvinning, utrustning för källsortering

- **6.5 Tvätt och textilier**

Exempel på upphandlingar: Tvätt- och textilservice, arbetskläder

- **6.6 Livsmedel och tillhörande tjänster**

Exempel på upphandlingar: Catering och fika, restaurangdrift, patientmåltider, kaffe- och vendingmaskiner, livsmedel

- **6.7 Lokalvård**

Exempel på upphandlingar: Städ tjänster, städmaterial

- **6.8 Möbler**

Exempel på upphandlingar: Möbler till kontor och offentlig miljö, inredningstextilier

- **6.11 Markskötsel**

Exempel på upphandlingar: Trädgårdsskötsel

Vårdrelaterad utrustning och förbrukningsvaror

- **7.1 Hjälpmedel**

Exempel på upphandlingar: Hörhjälpmedel, synhjälpmedel, rullstolar

- **7.2 Medicinsk grundutrustning**

Exempel på upphandlingar: Sängar, madrasser

Läkemedel och tillhörande tjänster

- **8.2 Läkemedel**
Exempel på upphandlingar: Vaccin, antibiotika och övriga läkemedel
- **8.3 Läkemedelsförsörjning sjukhus**
Exempel på upphandlingar: Tjänst för läkemedelsförsörjning
- **8.4 Medicinsk gas och tillbehör**
Exempel på upphandlingar: Medicinsk gas

Vård- och tandvårdsrelaterade tjänster

- Hälso- och sjukvård inklusive tandvård (privata vårdgivare)

Medicinteknik och relaterade förbrukningsvaror

- MT-utrustning som medför stor energiförbrukning, användning av kemiska produkter eller förbrukningsvaror med PVC i samtliga kategorier

I upphandlingar som görs inom ramen för samarbeten med andra regioner, t.ex. 7-klöver, ska miljökrav alltid ställas om det bedöms relevant.

Nationellt prioriterade upphandlingar

Upphandlingar inom följande kategorier är identifierade inom ramen för det nationella samarbetet Hållbar upphandling⁷. Kontraktsvillkor avseende tillbörlig aktsamhet samt systematiskt miljöarbete ska alltid läggas med i upphandlingar inom:

- Vårdrelaterad utrustning och förbrukning
 - Kirurgiska instrument⁸
 - Vårdrelaterad papper och plast⁸
 - Medicinsk grundutrustning
 - Nutrition
 - Generella förbrukningsvaror⁸
 - Inkontinens⁸
 - Sårvård och kompression⁸
 - Tandvårdsutrustning och förbrukningsmaterial⁸
- Facility management
 - Livsmedel och tillhörande tjänster
 - Lokalvård
 - Tvätt och textilier
- IT och kommunikation
 - Teknisk plattform
 - Arbetsplats
- Medicinteknik och relaterade förbrukningsvaror
- Läkemedel

⁷ <https://www.xn--hllbarupphandling-8qb.se/prioriterade-ink%C3%B6pskategorier>

⁸ Upphandlas främst via Varuförsörjningen